

Hallintopoliittinen osasto/Tuija Kuusisto

7.5.2007

FI.PLM.17312
330/0410/2007

Viite: VM Lausuntopyyntö 16.3.2007

VALTION IT-PALVELUKESKUKSEN PERUSTAMINEN

Puolustushallinnon tietohallinnon kehittämisen pitkän tähtäimen suuntaviivat on asetettu hiljattain päivitetystä puolustusministeriön tietohallintostrategiassa. Tietohallintostrategia liittyy saumattomasti valtion IT -strategiaan ja siten myös valtion IT -palvelukeskuksen perustamiseen. Tietohallintostrategiassa on linjattu, että hallinnonalan tietohallinnon palvelutuotantoa ja kehittämistä keskitetään ja hallinnonalan tietohallinnon palvelut yhtenäistetään huomioiden valtionhallinnon yhteisten palvelujen kehittyminen. Strategian toimeenpanosuunnitelmassa todetaan, että puolustusvoimien johtamisjärjestelmäkeskusta kehitetään vuosina 2007-2010 yhteistyössä valtionhallinnon perustietotekniikkapalvelujen kehittämisen kanssa.

Puolustushallinnon tietohallinto näkee pyrkimyksen perustietotekniikkapalvelujen yhtenäistämiseen ja valtion IT- palvelukeskuksen perustamiseen valtion IT -strategian toteuttamisen olennaisina elementteinä. Erityisen tärkeänä pidetään palvelukeskuksen toimeenpanosuunnitelmaan kirjattua tavoitetta muodostaa verkosto valtionhallinnon eri hallinnonalojen IT - palvelukeskusten kanssa ja siirtää IT -palvelukeskuksiin enenevästi hallinnonalakohtaisesti virastojen omien IT -peruspalvelujen tuotantoa. Pyrkimys hyödyntää osaamista koko valtionhallinnossa yhden hallinnonalan sijaan on hyvä tavoite. Erityisen hyvin se voidaan toteuttaa sähköisen asiointin alustan, kansalaisen tunnistamisen ja virkamiehen tunnistamisen osalta.

Valtion IT- palvelukeskuksen keskeisenä työnä on eri hallinnonalojen tarpeiden yhteensovittaminen ja optimoidun kokonaisratkaisun löytäminen. Tämä tulee tehdä yhteistoiminnassa hallinnonalojen IT -palvelukeskusten ja asiakasvirastojen kanssa. Yhteentoimivuuteen tähtäävän valtionhallinnon yhteisen arkkitehtuurin kehittämisessä on erityisesti huomioita, että turvallisuusviranomaisilla on keskeisiä vaateita kansainvälisen yhteensopivuuden kehittämisessä. Keskeisiä yhteentoimivuuden perusteita ovat johtamisen ja päätöksenteon tukeminen sekä päivittäisen työn hallinta ja tietojenvaihto. Valtionhallinnon kokonaisuuden etunäkökohtia tarkastellessa keskeisiä tekijöitä ovat palvelujen toimivuus ja turvallisuus sekä it -palvelujen kautta syntyvä toiminnan tehostuminen ja laadun parantaminen. Nämä asiat tulee huomioida, kun palvelujen tuottamisen taloudellisuutta tarkastellaan.

Hallinnonalojen IT- palvelukeskusten ja valtion IT- palvelukeskuksen verkostoitunut toimintamalli mahdollistaa myös sellaisten toimintatapojen muodostamisen, joissa palvelujen käyttäjiä on vain osa valtionhallinnon toimijoista. Näissä tapauksissa valtion IT -palvelukeskuksen roolina voisi olla suppeammalle käyttäjäjoukole tuotettavien palvelujen kokoaminen ja tarjoaminen. Tämä helpottaisi poikkihallinnollista yhteistoimintaa ja poistaisi päällekkäisyyksiä myös suppeamman käyttäjäjoukon kuten turvallisuusviranomaisten palveluissa.

Täsmennystä vaativat viraston, hallinnonalan IT -palvelukeskuksen ja valtion IT- palvelukeskuksen keskinäisten suhteiden kuvaaminen. Samoin perusteet, joilla hallinnonalakohtaisista IT -palvelukeskuksista siirretään palveluita ja henkilökun-

7.5.2007

FI.PLM.17312
330/0410/2007

Hallintopoliittinen osasto/Tuija Kuusisto

taa valtion IT -palvelukeskukseen täytyy myöhemmissä suunnittelun vaiheissa täsmentää. Perustietotekniikkapalvelujen yhtenäistämisen ei tule välttämättä johtaa palvelun irrottamiseen sen toteuttavalta hallinnonalalta valtion IT -palvelukeskukselle tai ulkoistamiseen. IT -palvelukeskuksen tulisi kannustaa yhteistyötä mahdollistamalla jollakin hallinnon alalla olevan osaamisen tarjoaminen myös muualle valtion hallintoon. Keskitetty hankinta ja kilpailutukset voivat mahdollistaa säästöjä valtionhallinnossa. Tällöin on kuitenkin huomioitava riittävä resurssointi aikakriittisten hankintojen toteuttamiseksi.

Valtion IT -palvelukeskuksen kärkihankkeiden osalta vallitsee lievää ylioptimistisuutta. Päätöksen ja käyttöönoton välinen aikajänne valtionhallinnossa lienee 2-3 vuotta, tällöin vuonna 2009 tehdyn päätöksen mukainen ratkaisu on käytössä 2011-2012. IT- koordinaatioryhmän asemaa voitaisiin vahvistaa ja sen tehtäviin sisällyttää lausuntojen antaminen IT -hankkeista osana luotavaa valtionhallinnon tietohallintopäätösmenttelyä. Kärkihankkeisiin liittyen todetaan seuraavaa:

Kohta 4.2 Yhteentoimivuus ja kohta 4.3 Yhteiset tietojärjestelmät: Yhteisten tietojärjestelmäratkaisujen kehittämisessä puolustushallinto haluaa korostaa tietojen integroinnin tarvetta. Henkilöstö, materiaali sekä talous muodostavat kokonaisuuden, joihin liittyvien prosessien hallinta on pitkällä tähtäimellä perusta toiminnan kehittämiselle ja tehostamiselle. Yhteiset tietojärjestelmäratkaisut luovat perustan johtamiselle ja päätöksenteolle. Keskeistä on mahdollistaa tilannejohtaminen, tiedonvaihto ja kommunikointi. Päätöksentekoon liittyvät dokumentit on kyettävä liittämään resurssien hankintaan, käyttöön ja seurantaan.

Kohta 4.4 Perustietotekniikka: Sähköposti ja kalenteriratkaisu ei saa olla irrallinen osaoptimoitu kokonaisuus vaan sen on liityttävä johtamiseen, työn ohjaamiseen sekä päätöksentekoon ja johtamiseen (tilannejohtaminen ml.). Perustietotekniikkapalveluiden yhtenäistämistavoite synnyttää tarpeen ohjata hallinnonalojen omia investointeja. Valtion IT -koordinaatioryhmässä tulee valmistella suositus, jonka perusteella hallinnonalat jäädyttävät oman perustietotekniikkansa kehittämisen vuoden 2009 alusta kunnes valtionhallinnon yhteinen ratkaisu otetaan käyttöön.

Puolustusministeriön tiliviraston laatimassa lausunnossa korostetaan kustannustehokkuutta ja tuottavuustavoitteiden saavuttamista yksittäisen viraston näkökulmasta sekä asiakaslähtöisyyttä ja asiakaspalvelun huomioimista. Lausunnossa esitetään, että laaditaan tarkempi kuvaus IT -palvelukeskuksen tuottamista palveluista ja siirtymisestä IT -palvelukeskuksen asiakkaaksi, erityisesti huomioiden puolustusministeriön nykyinen yhteistyö VNTHYn kanssa. Puolustusministeriön tiliviraston lausunto on kokonaisuudessaan liitteenä 1.

Puolustusvoimien lausunnossa todetaan, että valtion turvallisuudesta vastaavilla organisaatioilla on oltava käytettävissä tietojärjestelmäratkaisut, joihin voidaan tukeutua valmiutta kohotettaessa. Valmiudellisten syiden vuoksi kriittisiä järjestelmiä usein varmennetaan enemmän kuin mitä on liiketaloudellisesti kannattavaa. Ydintehtävien toteuttamisen tukemiseen tarkoitettujen tietojärjestelmäpalvelujen pakottaminen yhteiseen kaikille sopivaan yleisten järjestelmien palveluvalikoimaan tuottaa järjestelmien kahdentumista ja/tai asetettujen tavoitteiden toteutumattomuutta. Puolustusvoimien lausunto on kokonaisuudessaan liitteenä 2. Puolustushallinnon rakennuslaitoksen lausunto on liitteenä 3.

7.5.2007

FI.PLM.17312
330/0410/2007

Hallintopoliittinen osasto/Tuija Kuusisto

Lausunnot kuvastavat hyvin sitä, kuinka erilaisia virastojen lähtökohdat ovat suhteessa IT -palveluihin ja IT -palveluntuotantoon. Nähtävissä on, että toimivan palvelutuotannon siirtäminen yhteiseen ratkaisuun vaatii pitkän siirtymisajan (3-5v) sekä työläitä ja kalliita integrointiratkaisuja. Nämä tuottavat kuitenkin pidemmällä aikavälillä (yli 5v) toiminnan tehostumista ja kustannussäästöjä.

Tietohallintojohtaja

Tuija Kuusisto

LIITTEET Liite 1 Puolustusministeriön tiliviraston lausunto valtion IT -palvelukeskuksen perustamisesta
Liite 2 Puolustusvoimien lausunto valtion IT -palvelukeskuksen perustamisesta
Liite 3 Puolustushallinnon rakennuslaitoksen lausunto valtion IT -palvelukeskuksen perustamisesta

JAKELU Valtiovarainministeriö

TIEDOKSI Puolustusministeriö, hallintoyksikkö
Pääsikunta, johtamisjärjestelmäosasto
Puolustusvoimien johtamisjärjestelmäkeskus
Puolustushallinnon rakennuslaitos

.4.2007

330/0410/2007

Hallintoyksikkö

Puolustusministeriö
Hallintopoliittinen osasto
Tietohallintoyksikkö

Tietohallintoyksikön lausuntopyyntö 10.4.2007

VALTION IT- PALVELUKESKUKSEN PERUSTAMINEN

Valtion IT-palvelukeskuksen perustaminen on puolustusministeriö-tiliviraston näkökulmasta luonnollinen jatkumo valtion IT-strategialle ja antaa kehittämismahdollisuuksia myös ministeriön IT-toiminnan kehittämislle.

Raportissa korostuu näkökulmina tehokkuus ja tuottavuus, yhteistoiminnallisuus ja IT-sisältö ovat jääneet vähemmälle.

Raportissa on oikeansuuntaisia linjauksia. Kaikkea IT-palvelutuotantoa ei ole välttämättä mielekästä ylläpitää kaikissa virastoissa.

Tarvitaan tarkempi kuva, mitkä ovat ne yhteiset palvelut, joita valtion IT-palvelukeskus tuottaa.

Yhteisten palvelujen tulee olla aidosti yleisesti saatavilla olevia palveluja, ei viraston omaan toimintaan tai teknologia-alustaan sidottuja.

Haasteeksi voi muodostua se, miten palvelukeskuksen toiminnan kustannustehokkuus varmistetaan niin, että vaikka kokonaisuuden kannalta hyötyä saataisiinkin, niin tuleeko hyöty myös yksittäisen viraston osalle.

Valtion IT- palvelukeskukselle on kuvattu tiettyjä tyypillisesti tietohallintoroolille kuvattuja tehtäviä (esim. arkkitehtuuri). Tietohallinnon ja IT- palveluntuottajan rooleja tulee vielä selkeyttää:

- o Miltä osin palvelukeskuksesta vastaava ministeriö (VN) vastaa myös asiakasviraston tuottavuustavoitteiden saavuttamisesta?
- o Palvelukeskuksen visio on osin epäselvä, onko kysymyksessä palveluntuottaja vai pelkästään palveluita välittävä, delegeiva taho?
- o Miten siirtymävaiheen suunnittelu asiakasministeriöiden ja virastojen kanssa toteutetaan siten että olemassa olevien palveluiden taso ei heikenny?
- o Miten arvioidaan ja mikä taho päättää mitä palveluita virastokohtaisesti EI kannata tehdä keskitetysti?

Asiakaslähtöisyyteen, asiakaspalveluun ja asiakkuudenhallintaan tulee kiinnittää erityistä huomiota. Tähän on suppeasti otettu kantaa valtion IT- palvelukeskuksen perustamisraportissa

Hallintoyksikkö

.4.2007

330/0410/2007

- o Miten vältetään se tilanne, että isot asiakkuudet dominoivat?
- o Miten asiakasohjaus on tarkoitus toteuttaa, virastoittain vai hallinnonaloittain?
- o Mikä on IT- palvelukeskuksen ja hallinnonalojen palvelukeskusten välinen työnjako (substanssialueet ja erityisvaatimukset)?
- o Miten varmistetaan siirtymävaiheessa olemassa olevien palvelukeskusten ja kohdevirastojen henkilöstön pysyvyys?

Puolustusministeriö on tehnyt strategisen valinnan hakea IT- peruspalveluiden kumppanuutta valtioneuvostotasolta yhdessä VNTHY:n kanssa. Yhteistyötä on viety käytännön tasolle vuodesta 2005 alkaen.

- o Miten olemassa olevien palvelukeskusten asema järjestetään?
- o Miten valtioneuvoston tietohallintoyksikön (VNTHY) rooli ja asema on määritetty suhteessa palvelukeskukseen ja asiakasministeriöiden palveluntuotajiin?
- o Mitä tapahtuu asiakasvirastojen ja VNTHY:n välisille sopimuksille?
- o Onko tarkoitus toteuttaa aito sopimus pohjainen toiminta asiakkaisiin päin (yhtenäiset palvelusopimukset, SLA:t, aito kilpailuttaminen)?
- o Asiakastarpeet täyttävien vaatimusmäärittelyjen aikaansaaminen on haasteellista. samoin se miten varmistetaan palvelujen taso.

Palvelukeskuksen palvelut tulee rakentaa modulaarisiksi (valinnaiset komponentit ja SLA:t) siten, että asiakkaiden eri tarpeet voidaan täyttää systemaattisesti ja kustannustehokkaasti

- o Miten varmistetaan palvelujen sopivuus ja riittävä laatutaso virastoissa vadiittaviin ja käytössä oleviin käyttötapauksiin?

Hallintojohtaja

Hannu Antikainen

ATK-palvelupäällikkö

Arsi Mäkelä

03.05.2007

849/0500/2007Kes

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu

Puolustusministeriö
Hallintopoliittinen osasto
Tuija Kuusisto
PL31
00131 HELSINKI

Puolustusministeriön lausuntopyyntö 10.4.2007 dnro 330/0410/2007

VALTION IT-PALVELUKESKUKSEN PERUSTAMINEN

Palvelukeskus varmaankin tarvitaan, jotta valtion IT-strategian mukaisten yhteisten tai yhtenäistettyjen IT-palvelujen tuotanto voidaan järjestää.

Kun katsotaan Valtion IT-palvelukeskuksen kehittämisen roadmappia ja toisaalta kärkihankkeiden roadmappia, niin vuosille 2008 ja 2009 on merkitty pääosa hankkeiden määrittelystä ja toteutuksesta. Keskukseen henkilöstömäärä kasvatetaan noina kahtena vuotena kahdestakymmenestä kolmeenkymmeneen. Tuolla henkilömäärällä, varsinkin kun on kyse uudesta organisaatiosta, hankkeiden läpivienti ei tule onnistumaan.

Rakennuslaitos pitää tärkeimpänä kärkihankkeena Talous- ja henkilöstöhallintoa ja sekä siinä Valtion IT-palvelukeskuksen ja valtionhallinnon yhteisten IT-palvelukeskusten vastuita ja työnjakoa.

Kohdassa 4.3.4 mainittu tilaustenhallinnan järjestelmä tulisi olla kärkihankkeiden joukossa, koska se on liitettävissä sähköisten laskujen välitykseen, kierrätykseen ja arkistointiin. Tilaustenhallintaan on mahdollista sisällyttää uuden hankintalain toiminnallisuus, mikä yhtenäistää hankintatointa koko valtionhallinnossa. Hankintajärjestelmän toteutuksella saadaan säästöjä hankintaprosesseissa ja halvemmissä tuotteiden hinnoissa.

Pekka Salojärvi
Rakennuslaitoksen johtaja

Esko Jatkola
Tietohallintopäällikkö

PUOLUSTUSHALLINNON RAKENNUSLAITOS

KESKUSYKSIKKÖ

Unioninkatu 8
PL 199
00131 Helsinki

Puhelin: (09) 181 211 11

Y-tunnus: 0988874-7

Fax: Hallinto (09) 181 210 50
Rakennuttaminen (09) 181 210 51
Ylläpito (09) 181 210 53
Kirjaamo (09) 181 210 60